

ŒIŒLİ MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ
2020 MAYIS UZAKTAN EĞİTİM DERS NOTLARI

Alan/Dal Adı	: Kantine İŒletmeciliĐi
Ders Adı	: Stok Kontrolü
Dersin Sınıf Düzeyi	: 12. Sınıf
Modül/Kazanım Adı	: Ürün Depo Takibi
Konu	: Küçük Ambalajlı Gıdaların Etiketlenmesi
Konu Tarihi Aralığı	: 11-15 Mayıs 2020
Ders Öğretmenleri	: Özgüç YAĐCI

Mayıs 2020, İstanbul

KÜÇÜK AMBALAJLI GIDALARIN ETİKETLENMESİ

En geniş yüzeyi 10 cm² den küçük olan ambalajlarda;

- **Gıda maddesinin adı,**
- **Net miktarı**
- **Üretim tarihi ve son tüketim tarihi veya raf ömrü** bilgilerinin bulunması yeterlidir. Bu tür gıda maddelerinin etiketlerinde bulunması zorunlu olan diğer etiket bilgileri dış ambalaj üzerinde verilir.

Dış Ambalajların Etiketlenmesi

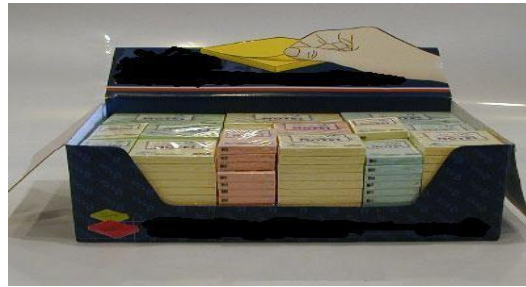
Dış ambalajların etiketlenmesiyle ilgili genel kurallar aşağıdadır:

- **Gıda maddesinin adı:** Gıda maddesinin yaygın olarak kullanılan adı veya gıdanın adına ilave olarak onun gerçek tabiatını belirleyen tipi, çeşidi, türü gibi tanımlar belirtilmelidir.
- **Gıda maddesinin son tüketim tarihi veya raf ömrü** belirtilmelidir.
- **Firmanın adı, adresi ve üretildiği yer:** imalatçı veya ambalajlayıcı veya ithalatçı veya ihracatçı veya dağıtıcı firmanın ticari unvanı, açık adresi, tescilli markası ve üretim yeri bildirilmelidir.
- **Parti ve/veya seri numarası** varsa **kod numarası** belirtilmelidir.
- **İçindeki iç ambalaj adedi** belirtilmelidir.

İç ambalaj üzerindeki bilgiler dış ambalajdan görülebildiğinde dış ambalaj üzerine bu bilgiler yazılmayabilir.

Dağıtım Ambalajlarının Etiketlenmesi

Gıda maddelerinin kolay ve güvenilir bir biçimde taşınması, gönderildiği yere ulaştığı zaman kolay fark edilmesi için dağıtım ambalajlarının etiketleri üzerinde bulunması gerekli olan bilgiler aşağıdadır.

- Gıda maddesinin adı
- Brüt ağırlığı
- İçerdiği ambalaj adedi

Dökme Gıdaların Etiketlenmesi

Dökme gıdalar olarak satıma sunulan şekerlemeler, alkolsüz aromalı içecekler, teneke peyniri, tulum peyniri, yaş meyve ve sebzeler vb. gıda maddelerinin tüketim veya satış yerlerine sevk edilmesinde gıda maddesinin adı, üretici firmanın adı ve adresi, üretim yeri, üretim tarihi, parti ve/veya seri numarası, varsa kod numarası ile ilgili bilgileri içeren etiketler, dağıtım ambalajı üzerinde tüketicinin göreceği yerlerde bulundurulmalı veya gıda maddesiyle birlikte tüketiciye sunulmalıdır.

Dökme gıdalar

Ambalajlama ve Paketleme

Ambalaj, ürünün pazarlanması veya dağıtımında ürünü koruyan ve ürün hakkında özel bilgileri içeren, muhtelif materyalden yapılmış farklı büyüklükteki ünitelerdir.

Ambalajlanmış ürünler

Bu tanımlamada belirtildiği gibi, ambalajlamanın en önemli özelliği, ürünün fiziksel zarardan korunarak, sağlam-sağlıklı biçimde tüketiciye sunulmasını sağlamasıdır.

Paketleme, pazara hazırlanmış ürünün uygun ambalaj kaplarına doldurulması işlemine ambalajlama veya paketleme denir.

Günümüzde sebze türlerine göre farklı büyüklük ve Şekilde, tahta kasa veya sandıklar, oluklu-oluksuz karton kutular, file çuvallar, plastik kasalar ve polietilen torbalar ambalaj materyali olarak kullanılmaktadır.

Paketlenmiş ürünler

Ambalaj Kaplarının Özellikleri

Ambalaj kapları

- İçindeki ürünü ezilmeye karşı korumalıdır.
- Sallanma ve üzerindeki istif basıncından koruyacak derecede sağlam ve sert olmalıdır.
- Temiz ve dikkat çekici - kokusuz ve hafif olmalıdır.
- Havalanmaya ve soğutulmaya uygun olmalıdır.
- Boşken kolay taşınmalı ve az yer kaplamalıdır.
- Ambalaj materyali gıda maddesini özelliğine bağlı olarak sıcaklık değişimleri, nem, hava, ışık gibi olumsuz dış etkenlerden korumalıdır.
- Gıda maddelerinin bileşiminde istenmeyen değişikliklere bozulmalara neden olmamalı ve gıda maddesiyle etkileşim göstermemelidir.
- Doldurma, taşıma ve depolama koşullarına dayanıklı ve istiflemeye uygun olmalıdır.

Genellikle bir defa kullanılacak ambalaj kapları tercih edilir. Ancak, gidiş-dönüş mesafesi ve süresi kısa ise, çok kere kullanılacak tipler seçilir.

Ambalajlama ile İlgili Kurallar

- Türk Gıda Kodeksinde yer alan tüm gıda maddelerinin ambalajlanması zorunludur.
- Ambalajlanmış gıda maddesi, ambalajı değiştirilmediği veya açılmadığı sürece gıda maddesine erişilemez durumda olmalıdır.
- Gıda ambalaj materyali olarak üretilmemiş basılı ve yazılı kâğıtlar, yeniden işlenmiş kâğıtlar ve plastikler gıda ambalaj materyali olarak kullanılamazlar.
- Yumurta violleri, meyve violleri ve gıda ile direkt temas etmeyen oluklu mukavva kutu üretiminde belirli ölçüleri sağlamak, ürün özelliklerine ve tekniğine uygun üretilmek kaydıyla yeniden işlenmiş kâğıt kullanımına izin verilir.

Ambalaj Materyalleri

Ambalaj materyallerinin (Ambalajlamada kullanılan malzemeler) genel özellikleri aşağıdadır.

Kâğıt Esaslı Ambalaj Materyalleri

Kâğıt esaslı ambalaj materyalleri, gıda maddelerini doğrudan sarmaya veya içine koymaya uygun kâğıt, karton, oluklu mukavva vb. maddelerdir. İçindeki maddenin bileşimini ve duyuşal özelliklerini değiştirmeyecek, dışarıya sızıntı ve akıntı yapmasına imkân vermeyecek nitelikte olmalı ve gıda ile direkt temas halindeki yüzey boya içermemelidir.

Metal Esaslı Ambalaj Materyalleri

Metal esaslı ambalaj materyallerinin kullanımı ile ilgili kurallar şöyledir:

- Gıda maddelerinin konulduğu paslanmaz çelik dışındaki metal esaslı ambalajlar gıdanın özelliğine göre kalay, krom, kromoksit, alüminyum folyo, lak veya plastik ile kaplanmış olmalıdır. Kaplama maddeleri kaplanılan tüm yüzeylere homojen bir şekilde dağılmalıdır. Lak ve plastik kaplamalarda bu maddelerin özellikleri plastik maddelerin teknik özelliklerine uygun olmalıdır.
- Metal ambalaj kapaklarında kullanılacak contalar, kapak kenarına homojen bir şekilde dağılmalı, kopma olmamalı, ısıl işlemlerden zarar görmemelidir. Contaların özellikleri de plastik maddelerin teknik özellikleri bölümüne uygun olmalıdır.
- Asitli gıdaların ve içkilerin çinko ve çinko ile galvanize edilmiğ kaplarla teması yasaktır.

Cam Ambalaj Materyalleri

Cam ambalaj materyallerinin kullanımı ile ilgili kurallar şöyledir.

- Cam kapların ani sıcaklık değişimine dayanım dereceleri en az 42 °C olmalıdır.
- Cam ambalajın içindeki ürüne bağlı olarak meydana gelebilecek basınç dikkate alınarak ambalajın içinde bir kısım boşluk bırakılmalıdır.
- Cam kapların ağzına konulan madeni kapaklar ve mantar tıparları bir kere kullanılmalıdır.
- Mantarların yapıştırılmasında, suda çözünmeyen ve toksik olmayan yapıştırıcılar kullanılmalıdır.

Plastik Esaslı Ambalaj Materyalleri

Plastik esaslı ambalaj materyallerinin kullanımı ile ilgili kurallar Şöyledir:

- Yiyecek ve içeceklerin ambalajı olarak kullanılan plastikler bir kez kullanılabilir.
- Gıda maddeleri ile temas edecek plastiklerde kullanılacak boyar maddeler, gıda maddelerinde hiç bir geçirgenlik vermemeli ve toksik madde içermemelidir.
- Gıda maddeleriyle temasta bulunacak plastik maddeler kolay kırılmayan, yırtılmayan ve şekil bozukluğuna uğramayan bir yapıda olmalıdır.
- Plastiklerle temasta bulunacak gıda maddeleri aşağıda belirtilen gruplara ayrılır:
- Sulu maddeler, alkollü maddeler, yağlı maddeler, kuru, katı maddeler, asitli maddeler.

İstifleme

Malların depoya ya da işleme yerleştirilmesidir.

Zeminde İstifleme

Malların aralarında belirli geçitler bırakılan birkaç adet yığının oluşturulmasına blok istifleme denir.

Zeminde blok istifleme, malların forklift ve konveyör ile taşınmasına olanak sağlayan depolama şeklidir. Bununla beraber paketleme malzemelerinin dayanıklılığı ve zeminin belli bazı ihtiyaçları karşılaması gerekir. Büyük malların büyük hacimlerinin depolanmaları için uygundur. Üstlenmiş mal bloklarının depolanmasında belirli ünitelerin dışında boşluk bırakılmamalıdır. Yasal olarak istifleme yüksekliği en fazla 3 metredir.

Raflarda İstifleme

Depo alanından daha fazla istifade etmek için raflarda blok istifleme yapılır. Malların raflara blok istiflenebilmesi için malların paketleme şekilleri basit olmalıdır.

İstifleme Araçları

Depoda ürünleri kaldırma aracı olarak; vinç, asansör, forklift gibi araçlar kullanılır. Bu kaldırma araçları üç ayda bir bütünüyle kontrolden geçirilmelidir.

Forkliftler

Kaldırma makineleri arasında yer alan forkliftler (platformu kaldırıcı arabalar) ve istifleme makineleri günümüzde sanayi kuruluşlarında birçok alanda kullanılmaktadır.

Üretimde kullanılan ham madde, kutu ve bidonlarının, yakıt ve kimyasal madde tanklarının, çeşitli şekillerde ambalajlanmış ürünlerin işyeri ortamında bir yerden bir yere taşınması, depolanması, çeşitli araçlara yüklenmesi gibi işlerde yaygın olarak ve giderek artan oranda forkliftler

kullanılmaktadır.

Forkliftlerin kullanımı sırasında gerekli güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Değişik tiplerde forklift makineleri vardır.

Forkliftler

Konveyörler (Yürüyen rampalar)

Kamyon ve tır gibi araçların içine malzemelerin hızlı ve kolay biçimde boşaltılması ve yüklenmesi, malların depo içinde bir erden başka bir yere taşınması amacıyla kullanılır.

Konveyörler

Kolay kullanımı ve dizaynı sayesinde personel sayısını en aza indirir. Teleskobik konveyörlerin en belirgin özellikleri, konveyör uzunluğunun çalışırken değiştirilebilmesidir. PVC bantlı veya rulolu olarak imal edilebilir. Konveyör uç kısımlarının yüksekliği bir hidrolik ünite ile ayarlanabilir.